

Õigupoolest ei
ole NSV Riiklik
Reformatsioon

1917

16. aastakäik

Arst number 20 tšp

Meie Mats

Str. 148.

Laupäeval, 17. (30.) juunil 1917.

Str. 148.

Kumb lendab?

Kaks võimu kitsal teeval kivistiku kohal.

Haawatud eestlased tegewast sõjaväest Permi lafaretis.

Istuvad: Juhannes Miitjan, Tallinnast. Tegewas sõjaväes 1914. aastast saadik. Haawatud 11. jaanuaril 1917. a. teist korda. Karl Rabrits, Jamburist, tegewas sõjaväes 1914. aastast saadik. Haawatud 27. detf. 1916. teist korda. Juhannes Elias, Tartust. Tegewas sõjaväes 1915. saadik. Haawatud 23. detf. 1916.

Seisavad: Nikolai Loop, Tallinnast. Tegewas sõjaväes 1915. a. saadik. Haawatud 25. detf. 1915. a. Juhannes Mälow, Tallinnast. Tegewas sõjaväes 1914. a. saadik. Haawatud 25. detf. 1916. aastal.

Need Eesti sõjamehed on haawatud Riia all lahingutes.

Rats hauda.

Rats on hauda maantee ääres
Suure tamme all;
Mõlemad on tulelilnil
Üsna ligidal.

Ühte sõjamehed matsid
Sõpra, selttimeest;
Teise põgenejad kandsid
Lahkund lapsukest. . .

Lapse haud on pifarate
Niisutatud maa,
Sinna pandi walged lilled
Süütus õitsema.

Teisel haual roosid õitswad
Smelopsatad;
Haawade ja hinge werest
Punased on nad. . .

28. mail 1917.

A. Meikop.

Õnneotijad.

W. S. Osborne roman.

(Järg 6).

"Ja on niilid jällegi kodu," tähendas ta Johni kohta. "Ja unustas wististe meid ära ja tuli tagasi. Muudugi mõista, ei lase ma teda enam kunagi oma filmapiirilt, kuhu ta ka lähets. Ma ütlesin juba kohtunikule ja ütlen seda ka niilid, et tema on see isik, kes panla siise murdis, ja sellepärast ei lase ma teda oma filmist, kui ta kogu politsei tema järele peats luurama."

Rutjutud politseiametnik astus mõlemi juure.

"Kuulge teie, Burt," ütles ta, "ma nägin Rittred Johni praegu linnas, ma ei mõista, mis te siin teete?"

"Ja, ma tean," wastas Burt, "aga ta on juba tagasi tulnud ja on praegu seal Elberoni majas, palustin seda mitte unustada."

Teine waatas kaheldes Burki otja.

"Hm, hm, nii on siis asjad," ütles ta. "Ma nägin teda selgeste ja imestasin juba selle üle, kuhu teie endid peitnud olite."

Burt ja ta läts selttimeest pugestid kufagile kõrwalisesse kohta ja uulits jäi endist wiisi ühijaks. Läts ikka ämaramaks. Enne tella kahelat astus teegi meesterahwas, kel hele suwepalitu seljas, Elberoni majast uulitsale ja läts edasi. Ta läts ühest uulitsalatarnast mööda, kus juures ta nagu walgustatud sai, ja kui ta uulitsa nurga taha oli jõudnud, waatas ta weidi oma ümber; siis läts ta kiireste õhtupoole. Waewalt oli see sündinud, kui teegi meesterahwas ühe maja warjust wälja tuli ja tema järele läts. Niisama ilmus weel teegi teine ja kolmas teiste majade warjust, ja niilid läksid kõik kolm, ilma et nad teine teisega midagi tegemist oleks teinud, igailiks omaette heledas suwepalitus ruttawa mees-terahwa järele.

Mõned tunnid warem lasti politseinspektor teidagi sala-politsei-agenti oma juure kutsuda, kes ka lohe tupp astus.

"Flynn, waadake seda meest seal," ütles ta ja läts akna juure. "See on inimene, keda me filmas peame pidama, waadake seda, kel pehme kübar peas. Burt pidi tema järele walwama, aga nagu näha, ei ole mingisugust Burki kufagil; see mees näib teda ninapidi wedawat, sellepärast pean ma seda õiglaselt tegewuseks, kui te lohe temale järgnete. Bangad maffawad meile selle eest hästi. Urge teda filmapiilgustki oma filmist laste, usun, et me ometi wiimaks siisemurdja jälgile saame."

Agent oli ainult nõusolles peaga nitutanud ja ruttas kiireste minema. Ta pidas näidatud meest hoolega filmas, kuigi see raste oli, sest see ei ruttanud ainult kiireste edasi, kusjuures ta wõimalikult iga nurga taha piitidis ära kaduda, waid ta waatas ka hoolega igale poole ringi. John teadis, et teegi teda walwas, ja ta pidas oma walwajat niisama filmas kui see teda. Juba oli õhtu lääts, kui John ühe kitta uulitsa siise kadus. Kui tema jälgija uulitsa nurgani oli jõudnud, ei näinud ta Johni kufagil.

Kümme minutit peale hoolast otsimist löi tale äkitselt teegi äla peale. Ta teadis lohe, kes ta ees on, ja järgnes sellele läbi kitta ukse.

"Burt, mis te siin teete?" küsis ta imestanult. "Ma järgnefin teie mehele kogu õhtu ja kaotasin teda praegu filmist."

"Kes see mees oli?" küsis Burt.

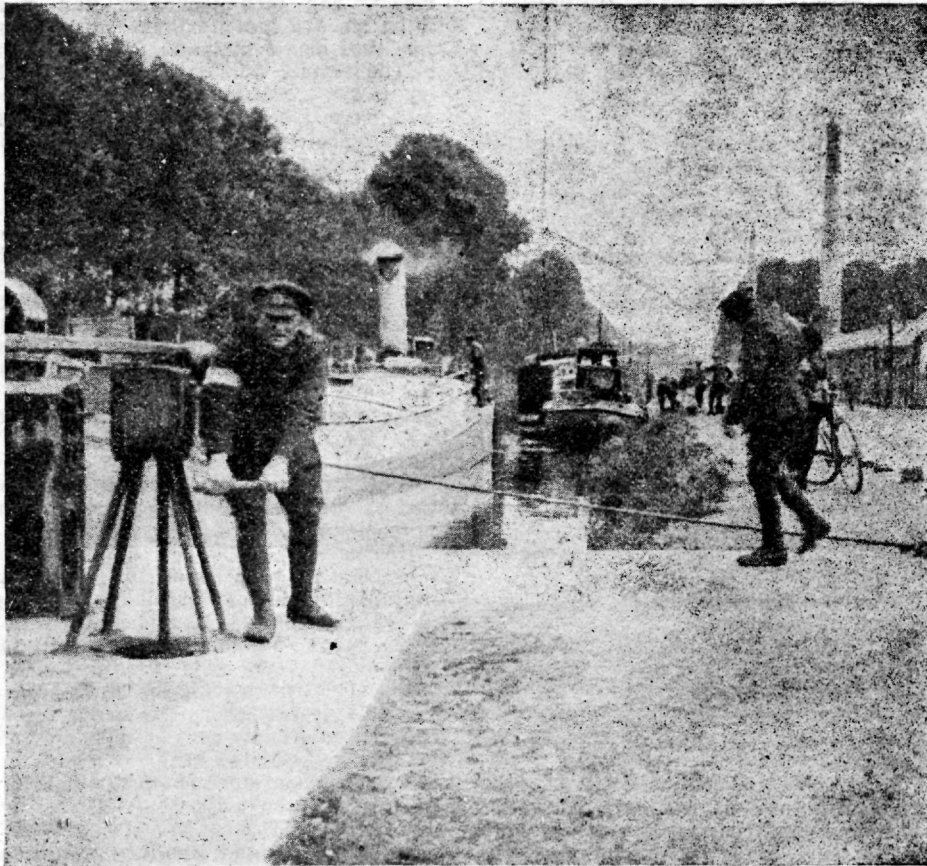
"Muudugi John, kes muu!" wastas teine.

"Ah ja taewas! Siis on ka teid walwama pandud? No, kui meid nõnda palju on, siis ei wõi ta, ilma et teda tähele pandaks, midagi teha. Niilid aga tuleb meil kaua oodata, kuni ta ükskord nähtawale tuleb."

"Kus ta siis nähtawale tuleb?"

"Ta on seal all, majas nr. 219, külalises; ma arwasin, et te seda teate."

"Kuidas pidin ma seda teadma? Kümme minutit eest weel nägin ma teda, siis aga kaotasin filmist. Siis on ta teiega seal?"

Pealetungimine Somme ääres. Sõjamoona juurdewedu kanalilt mööda.

W. Brange päewapildi järel.

„Sceenefestli mõista,“ wastas Burt. „Ta on seal juba tund aega ja peab minu arwates warsti wälja tulema.“

Teine waatas kireste üles. „Mis lugu see on, mis te mulle jutustate? Nägin ma teda ju wiieteistkümnne minuti eest uulitsatel! Wiististe olete ta teie teda ära kaotanud ja ei taha seda niüüd ütelda.“

„Eoll kahtlus,“ tähendas Burt, „ta on seal all majas ja teda walwawad praegu kats inimest. Niipea kui ta wälja tuleb, antakse mulle märtu, aga arwatavaste on ta seal weel kaua.“

„Burt, Burt,“ wastas teine, „see on ju wõimata, ma ei ole ju äkitselt hulluks läinud, ma nägin natulise aja eest kui ta selle nurga taha kadus.“

Burt waatas ametiwennale kaua ja tõsiselt otja, ja lõpuks pidi ta ikkagi omale kinnitama, et see sugugi wõimata ei ole, kui walwealune teda petnud on!

* * *

Tund aega hilsem lahkus Rittred John preili Bagetti juurest. Kergelt astus ta mööda astmeid alla uulitsale ja waatas ümber; siis läks linna südamesse. Tema järele tulid nurga tagant köhe neli meest nähtawale ja järgnesid talle. Aga seekord ei kaotanud nad teda filmist mitte enne, kui ta Elberoni majasse astus. Ja siis pidas Burt kahe seltsimehega kogu õõ maja juures wahtki.

Samal õõl muriti Canda ja Willetti metallasjade-kaubaladu rahalapp siise kust 17,000 dollarit ära warastati!

Raheljas peatükk.

„Sa näed ju päris murelik wälja, Rogan,“ ütles herra

Bonwit, kuna ta kartlikult oma mõrsja peale waatas. „Mis sul on, armsam?“

Nad istusid proua Bellairi uues suwemajas. Lese filmad effisid üle teiste majade korrinate ja jäid ühe maja peal pidama, mis klubi ligi oli ja kus rikas wanapoiss elas.

Wastufels raputas Rogan ainult pead, sest ta ei wõinud oma mure põhjuseid mitte wälja rääkida ja talle armukadeduse piinast kirjeldada, mida ta Rittred Johni peale mõeldes tundis. Ta waitis weel filmapilt aega, siis wiskas oma pea tagasi ja naeratas direktorile tänulikult otja.

„Kui armas on see sinu poolt, minu eest hoolt kanda,“ ütles ta, „miks peatsin ma sind oma muredega ptinama?“

„Aga ma tahan seda . . . palun ütle mulle. . .“ Rogan kallask direktori klaasi teed. „Sööme, jooime ja oleme rõõmsad, kuni. . .“ Ta jättis järsku pooleli ja pani tassi direktori ette. Aga see ei olnud weel rahustatud.

„Kas mul peaks midagi sinu muredega tegemist olema?“ küsis direktor.

„Ei ei, armsam, ja ei wõi ju sinna midagi parata,“ wastas lest klasi kehitates. „See on lihtsalt halb — äri asjad, puha äriasjad.“

„Ici!“ hüüdis Bonwit. „Siis wõin ma sind aidata, kui ja mule kõil ära jutustad.“

Rogan naeratas. „Ja, wõib olla, wõid ja seda; ma. . . ma olen oma warandusewalitseja pärast rahutu, leda ma, küll aujaks pean, kuid. . .“ Ta wõttis taskust ühe arwe wälja ja näitas seda direktorile. Nende arwurikaste numrite peale pilku heites, waitis Bonwit imestanud; ta tahtis selle kohta midagi tähendada, kuid lest lausus ernem:

"See asi puutub Gasparisega. Ma ei leia kufagil protsent, mida 50,000 dollariline hüpoteek nimetab."

Bonwit waatas ärimeheliku pilguga arwe järele.

"Ja, aga selle hüpoteegi kapitali ei ole siin kufagil nimetatud."

Rogant filmad löid põlema.

"See on juba õige," ütles ta, "sest selle hüpoteegi sain ma juba mõne kuu eest wäljamatstult kätte — ma tarwitan siis raha — aga ütle, mis on sel tsinifidega ühist? Ma olen juba mitu aastat selle hüpoteegi pealt tsinifisi saanud, ja nüüd ei saa ma korraga mitte."

"No ja," naeris Bonwit, sellele naisterahwa äriajamine nalja näis tegewat, "ja ütlesid ju praegu, et ja juba raha said, seft et sul raha tarwis läks. Arwatawaste oled ja selle kapitali juba ära tarwitanud."

"Ja, seda kirjutas mule ka Gaspar," ütles leff nähtawaste ärritatult, "aga mis sel tsinifidega ühist on? Eks ole tõsi, ma peaksin ikkagi oma narriku tsinetuleku saama?"

Sa waatas direktorile nõnda süüalt nagu laps otja nii et sel lese heade arwamiste kohta mingisugust kahluft ei olnud.

"Aga kui ja ühe oja omast kapitalist äratarwitanud oled, siis ei wõi ja selle eest ju enam tsinifisi saada — kas ja sellest siis aru ei saa?" püüdis direktor seletada.

"Ütle mulle juba weel kord," palus leff, usaldawalt Bonwiti otja waadata.

"Kui ja oma waranduse ära tarwitan, siis on ka protsendid ära," kordas direktor naeratades.

"Need on samad sõnad, mida mulle wana Gaspargi kirjutas, aga ta ei seletanud mulle seda ära, ja nende kirjade peale, mis ma tale sellepärast saatsin, wastas ta alati: "Kõik naisterahwad on narriku!" Sina aga seetas mule kõik ära, eks ole tõsi? Tead ja, mulle hakkawad äriastad hirmus raskesti pähe."

Nüüd seletas herra Bonwit pool tundi järgemööda, kuidas kapitali pealt, mis äratarwitatud on, tsinifisi ei saada, ja ometi mõistis seesama naisterahwas äriasju ühe ainu minuti jooksul palju paremine ära otsustada, kui teised kogu oma elu ajal!

"Sumal olgu tänatud, nüüd saan ma aru," hüüdis wiimaks Rogan rõõmsalt, kuna Bonwit tale paberit tagasi andis, kuhu kogu Rogani warandus ülesse tähendatud oli, mis üle mitme miljoni ulatas ja mida direktor werise waatega filmas.

"Kas ja ka edaspidi mulle sarnaseid asju äraseletad?" küsis Rogan uueste.

"Seenekesti mõista," wastas Bonwit. "Kas see oligi kõik sinu mure põhjus?"

Leff naeris ja näitas oma walgeid hambaid. "See ei ole õige minu poolt, find minu asjadega tutvustada; seda ei tohi naisterahwas mitte teha, ta ei tohi seda meest, keda ta armastab, oma muredega mitte waewata. Tema kohus on teda lõbustada, tema muresti eemale peletada ja teda lahutada..."

"Kõnele aga kõik," ütles Bonwit, kui leff äkki waitis ja tale armastusest hiltgawate filmadega otja waatas.

"Need ei ole pealistsandused mõtted," alustas leff uueste "ei, ma usun, et armastuses ja abielus kõige ilusam see oleks: iksteisti aidata ja oma muresti teisele awalbada. Kes usaldab ennast täieste wanematele, wennale wõi dele? Ei keegi. Selleks peab naisterahwas wõi meesterahwas omale usaldusewääriliku inimese walima, nii nagu meie teinetest otsinud ja leidnud oleme. Wõib olla, waatad ja asja peale teistite?"

"O, ei, armsam, wastupidi," ruttas Bonwit ütles, ilma et ta aimanud oleks, mis tal ees seisis.

"Ja, armsam, aga sina ei kõnele mulle oma muredest midagi," ütles Rogan meelitat; "ja kõneledes ainult oma armastusest minu wastu. Arwatawaste ei pea ja mind sellele wääriliseks, et mulle ka midagi muud kõneleda — ja arwad wististe, et ma narriku olen ja et mul linnu mõistus on."

"Aga laps," ütles Bonwit liigutatult "ma ei taha ju find oma äriastadega waewada?"

"Sul peawad ju samasugused ärimured kui igal teiselgi

olema. Ma olen sagedaste sinu otfaees kortju näinud, mida ma ära kaadata olen otsustanud, ja seejuures olen ma alati omale ütelnud: Muidugi ei wõi ma teda aidata, aga wähemalt wõin ma temast aru saada ja tema muredest oja wõtta. Aga ja ei ole mulle kunagi oma südant wälja puistanud, sellepärast küsisin ma sagedaste eneselt, kas ja mitte kellegi teise naisterahwa juures seda ei leia, mis sul minu juures puudub?"

Bonwit jätas rõemust.

"Mu armas Rogan," hüüdis ta, "ja ei usu muidugi seda, misjuguft rõemu sinu sõnad mulle walmistawad. Kui sagedaste olen ma juba sulle seda awalbada tahtnud!"

"Ja mis see oleks?" küsis leff kiireste.

Bonwit kahles natuke aega, seft ta oli juba ammugi otsustanud panga asjadest waitida, pibid need ju jaladufes hoitud saama. Aga see naisterahwas siin wõitis oma armastusega tema usalduse täieste, ja nii alustas ta lõpuks:

"Sul on õigus, Rogan, mul on wiimastel ajal wäga palju muret olnud. Muidugi puutub see asi panka."

"Ega ometi pankrotti karta ole?" hüüdis Rogan kohtunult.

"Ei, ei," naeris direktor rahustawalt, "seda ei ole karta. Herradel nõukogu-liikmetel olen mina nähtawaste pinnaks filmis."

"Ja, aga"...

"Nad on liiga edumeelsed," seletas ta, "ja nad taha-wad panka niimoodi juhtida kui kaubamaja. Nad ei taha tsinetulekust kopitutti alal hoida, waid tahawad hea õnne peale wälja minna. Nende waate järele olen ma liiga wanamoodi, aga mina kinnitan neile ikkagi, et nad sel kombel sisse küturwad ja see on ka tõega nii."

"Sa peaksid ükshaawal nende kraest kinni haarama ja kõik uulitsale wiskama," hüüdis Rogan tõsise wiisaga.

Bonwit raputas pead.

"Nad on aktsionäride poolt waititud ja nende arwamist pean ma kuulda wõtma."

"Wõib olla, wõin ma ühel päewal sinu panka natuke raha hojule panna," awaldas leff, kuna ta paberit waatas, kuhu ta warandus ülesse oli märgitud. "Wõib olla wõin ma find sellega siis aidata; ja saad sealäbi omale wististe paraja toe."

Bonwiti süda hüppas rahulolemiseft.

"Selle peale ei ole ma weel mõelnudki," ütles ta, aga tema meelega puna oli Rogan ometi tähele pannud ja ta oli selle üle rõemus, seft oma armastuse kõrwal ei unustanud direktor ka tema suurt rahapauna ära ja oli sellepärast ennaft wististe juba kõige suurepäralisematele unistus-tele audunud.

"See ei wõi aga mitte kõik olla," alustas Rogan uueste, "midagi isearalift peab juhtunud olema. Sa oled hulga lahjemaks jäänud, aga see ei passiks sulle mitte, kui ja pikemaks jääksid."

"Üsüd ja seda tõeste?" küsis Bonwit, kes oma waba aega enamaste sellega mööda saatis, et ta kõltsuguseid kõhaharjutusi ette wõttis, mille läbi ta aga ikkagi midagi ei wõitnud.

"Seenekesti mõista," wastas leff ruttu. "Nii nagu ja praegu oled, meeldid ja mulle kõige enam, armsam."

Herra Bonwit oli wäga õnnelik ja awaldas soowi, et ta wähemalt pool tosinat muusit peaks saama; siis oli ta aga ka wähemaga rahul ja palus koguni lõpuks ühe ainuse, millest ta aga ikkagi ilma jäi.

"Ei, enne pead mulle kõik oma mured awalbama," ütles proua Bellair halastamatalt, "seft ainult selle läbi ei lähe ja enam lahjemaks ja ainult siis wõin ma find armas-tada, nii siis..."

"Minu meelepaha on selle tõttu tekkinud," alustas direktor, "et need herrad, kelledest ma sulle juba kõnelesin, ilma minu nõusolemiseta on otsustanud ühe tuntud pangaga ühendusesse astuda, pangaga, kelle asjad kõige paremas korras ei ole. Selle panga tingimised näisid herradele head olewat, seft et nad ise sarnasest asjast midagi ei tea. Nad arwawad, et nad hea teenistuse saawad, aga päriselt ei ole sel pangal enam kellegiga sidet, ja minu arwamine on,

Mälestus.

Noores, poisikese põlves,
kui veel olin väikele;
Olin nagu põlastuses —
Mõisa seatarjane.

Ohtul, karja mõisa aades,
Sead ilgelt rõhkišid.
Aga minu väikses hinges
Wabad mõtted mõlkusid:

Põlgasin ma sea karja,
kelle hoidjaks pandud ma,
Põlgasin ma herrat, kurja —
Ja ta uhket mõisa ka!..

Ohtu päikse sära-kullas
Mõisa atnad punasid.
Kuid moonameestel, nagu mures,
Saunad tuimalt tultusid..

Dota, päike... küll su kiired,
Orjadele paistwad ka —
Mõtlesin ma kodu minnes —
Siis, kui mehets saan lord ma!..

Aeg on läinud... minust saanud
Ajajooksul juba mees.
Päike palju kiiri toonud
Wabaduse walgušes..

Nüüd ta tõusew sära kuldeb
Waeste meeste sauni ka...
Aga mõisat nagu põlgab —
Ei seal lahkest paista ta..

Aleg. Timm.

Sruu sõber waltwamas. P. Thiria joon. („The Graphic“).

kui teistel temaga midagi asja ei ole, siis ei pruugi ka meie temaga ühendusesse astuda.“

„Siis ei lähe ja kunagi hea õnne peale wälja?“ ütles leff.

„Ei,“ wastas Bonwit.

„Aga ometi oled ja minuga seda proovinud! Waata ette! Sinu awaldamine leiab minu poolt kõige suuremat osawõtmišt, armsam.“

„See asi sai wiimaks otustatud, ja meie uus osanik laenas meilt 100,000 dollarit sarnaste kindlustuste wastu, mis mulle tahtlased näišid olevat. Kuid meie isandab ei hooli sellest, waid tahawad raha ära saata,“ jattas direktor. „Kas see summa kuld wõi hõberahades wälja maksetakse?“ küšis proua Bellair huwitatult.

„Oh, ei,“ wastas Bonwit, „ainult paberirahades.“

„Siis tahawad sinu inimesed 100,000 dollarit wälja maksta ja on selle raha juba ära saatnud?“

„Weel mitte,“ wastas Bonwit. „Nad tahtšid juba eila selle raha ära saata, aga ma waidlesin koosolekul libedaste selle wastu ja nii seišab raha veel walmispaktitult teras-kambriš. Ma panin siiski sõjariistade rahu maksma, nii et uus koosolek toliku kuitjutakse, mis mõne päewa pärast oleks ja kus see asi uueste arutamise alla tuleb. See oleks ainult „wana Bonwiti“, nagu nad mind nimetawad, tuju kätmine, seft ma tean juba ette, et nad oma arwamise juure kindlaks jääwad. Nad tahawad ruttu rikkaks saada, ja see on esimene samm kuristiku äärele hingemiseks. Oh need narriid!“

Rogan tõušis järsku ülesse ja ütles:

„Sa oleks pidanud seda ammugi üttelema, armsam; waevalt saab nüüd veel sinu kauluks midagi ette wõtta. Aga mõtle minu sõnade peale, tuleb aeg, kus ja mitte ainult panga direktor ei ole, waid kus ja kōbit oled; siis ei ole aktšionäribel sinu sõnade peale midagi ütelda, ja mis ja ütled, on käft. Sellepärast on siis...“

Rogan pidas wahet, seft ka Bonwit oli ülesse tõusnud. Ta filmad põlesid ššemiseft ärewuseft ja ta mõtles wististe lese miljonite peale. „Ah, kui see aeg äkšford läes oleks...“ Rogan wabastas ennaft direktori kallistustest.

„Ma soowikšin ainult, et ma sellest ennem oleks teadnud,“ ütles ta. „Aga juhi oma waade tulewikku peale, mu sõber. Kuidas soowikšin ma, et ma juba täna ütelda wõikšin: „Ei, see jaadetus ei lähe mitte ära! Neil isandatel ei ole julle midagi ütelda!“ Nüüd aga peab sellega leppima. Aga ma usun, see aeg ei ole mitte kaugel, kus ma julle oma abi wõin pakkuda.“

Peale seda, kui direktor oli ära läinud, läks Rogan oma tuppa ja waatas kawa aega läbi atna ämarusesse.

„Kui tal aimdušt oleks, kui ruttu pangaherrade plaanist rist läbi tõmmatakse,“ pomises ta oma ette.

U h e t s a s p e a t ü t t .

Rogan Bellair astus Rahwa- ja tööstuspanka ning kloppis uffe taga, mis direktori büroosse wiis.

Praegu oli äriline tegevus lõpetatud ja nii oli ainult herra Bonwit ükšinda seal.

„Nagu ja näed, tulin ma nagu lubatud,“ alustas leff,

„ja siin on see piinartist,“ ütles ta juure, kui teener suure, musta lasti kisse tõi.

„Sa pidid ju pildi kodu walmis tegema,“ ütles direktor, lasti peale waabates.

„Lest raputas pead.“

„Wäljaarwatud maja ees olew plats, ei ole kufagil kohast walguft, armsam, aga seal ei wõi ma ju siin üles wõtta. Seal on siin õhtupool suur aten, ja ta päitene on nüüd soowilikus kõrguses.“

„Kas sa siin toas tahad üles wõtta?“ küsis Bonwit.

Rogan waatas arwustawalt walguft ja warju ning ütles:

„Ei, mitte selles toas, waid kufagil mujal siin pantas. Ma panen sellepärast ette wälge jalutuse ette wõtta.“

„Suurepäraline mõte,“ hüüdis direktor. „Waevalt leidub siin wanaš majas parajat kohta . . .“

„Ah, meie ei ole siin selleks, et oma armastuse üle kõneleda,“ sõnas leff wabele ja ahwardas näpuga, „nüüd tule minuga ühes. Ja ta wiis direktori enesega ühes suurde saali, mis kolmest raudwõredegaga kaetud atnaft walgustatud, millede taga päitene aga juba kaunis madalale wajunud oli.

„Ma pean siin niimoodi üles wõtma,“ sõnas leff, „nagu ma siin maalida mõtlen, sellepärast peatwad sinu näojooned wõimalikult selgeste wälja tulema.“

„Ma mõtlesin, et ma sinu maali jaoks pidin ees istuma?“ küsis Bonwit petetult.

„Misugune laps ja oled!“ hüüdis Rogan. „Jseenesestki mõista, pealftid ja päewad läbi paigal istuma ja minu filmadesse waatama, kuna mina nagu hullumeelne maaliftin. Sahaha. Päriselt on aga modern maalimise-wiis selles, et alguses kõi ülesmärkida, nii et sa ainult selle jaoks pead minu ees istuma. Ennem tuleb päewapilt, siis pildi suurendamine kuni elujuurufeni, ja alles siis tuled fina kui elaw mudel, ja maal ongi walmis. Nii siis, palun, seija seal natuke aega.“

Herra Bonwit seisis seal, kuhu Rogan teda seadis, kuna see suure aparadilasti jalgade külge kinnitas ja direktorit matkilaasti peal waatas.

„See näeb halb wälja,“ ütles leff, „me peame mujal õnne katsuma.“

Ja nad tegid ka seda, kuid nad otsiftid paremat paika asjata: wiimaks lõid Rogani filmad järema, kuna ta wõidukalt hüüdis:

„Ah, nüüd olen ma õige paiga leidnud! Ma panen su sinna, kus ja kõige parem passid, otse terastambri otse kõrwale.“

Waevalt oli leff seda ütelnud, kui ta ohwer juba seal seisis, kus ta kuhu walguft ja warju jaotuseft suurepäralisena efines. Lest tegi lühikese ajaga terasukse ees kuus üleswõtet.

„Kas see ei oleks mitte omapärane, kui ka terastambri ukse pildi peale tuleks?“ küsis direktor. „Ma arwan, et see oleks kohane tagasein pangaametnikule.“

Õdne õhtu edaspidi näitas Rogan Bonwitile juba walmis päewapilta.

„Ja nüüd,“ ütles leff, „lähme suwemajasse minu töötuppa.“

„Sa pead seda paika tundma õppima, kus me mõnegi päewa jaame seltsis mööda saatma.“

Nad läftid keerdreppi mööda ülesse, mis Rogani töötuppa wiis.

„Püha taewas?“ hüüdis direktor, hiiglasuurt linase riidega kaetud raami filmates, mis laest põrandani ulatas. „Sa maalid ju minust hiiglasel!“

„Ja, tähtsat meelt peab ka suurelt maalima,“ seletas Rogan naeratades, „ja siin näed ja ka minu päewapildi suurendust, mille järele ma kogujoone efinese skizze jaoks tõmmasin. Tänaõhtu päewast peale wõid ja nõnda sagedaste kui tahad, minu poolest kas wõi iga päew, siia tulla ja tähele panna, misuguseid edusammust ma astun. Päewpäewalt tuleb herra Bonwit linase riide peal ilka enam ja enam nähtawale, ja sa saad inestama, misugune kunstnik ma olen. Nagu iga kunstnik, nii tarwitan ka mina waimustust, seda aga wõid ainult fina mulle anda.“

(Järgneb).

Kullapank.

Jack London'i järele -lm.

Olete teie kunagi Equadoris olnud? Siis wõtte mind kuulda ja ärge sinna mitte sõitke. Kuigi wäga wõimalik on, et me sinna weel seltsis, teie ja mina, sõita wõime, kui te mind usute ja ennast selleks kõlbulitaks peate! Kuid asi ei seisa mitte selles. Equador on taubide pefal! Kui ma sinna mitte nii wäga palju aastaid tagasi sõitfin, laastafid seal kati ja rõuged, lõhutõbi ja kopsuhaigus, kõige enam laastas aga raudteel! Ma tahan just seda ütelda, mis ma kõnelen. Ma astusin selle raudtee peal mafinistina ametisse, ja tean nii mõndagi. Raudtee ronib Duranis 12 tuhande jala kõrgusele üle merepinna ja kihutab Duitos jälle kümme tuhat jalga allapoole. Ja see on nii hädaohulik, et õffeti rongift ei käigi. Reiffjad ronivad õffets wälja ja saadawad õõ linnas mööda, rong aga seifab paigal ning ootab koitu.

Iga rongi saadab Equadori soldatiteft kaitsefalk, — ja see on raudtee kõige suurem hädaoht. Soldatitel kohufeks on rongiteenijaid kaitsta; maewalt aga on korratused alganud, kui nad tobe püüftid kätte haarawad, rahwahulgaga ühinewad ja rongiteenijaid häwitama afuwad.

Minu efinesjel teenistusepäewal lõhkesid tella nelja ajal peale lõunat üleweolaewa „Ruberner Hancocki“ peal katlad, ja pooltundi hiljem oli laew juba põhjas.

Reff pool wiis hakkaftid ätksteife järele inimestega täidetud rongid kohale jõudma, ja inimestel — keda kuni wiie tuhandeni oli kogunud — oli waja teifele poole üle minna, kuid selleks puudus laew ja üleüldise igasugune wõimalus, ja luigi see meie süü ei olnud, fiiski hüüdis keegi: „Lõõge nad maha!“ ja laul algas. Ei olnud ainuifti platforni, ega tauba-wõi sõiduwagunit, mille rahwahul mitte „Ruberner Hancockile“ seltsiks kuuekümmene jala sügawusele wette poleks lastnud. Kuid sellega weel ei lepitud.

Nad sülitafid ka jaamahooned ja siiteladud põlema ning wõtsid depoo endi kätte. Ol kõige wähemalt kolm sada meest pidime meie järgmifel päewal endi seaft maha matma. Ja palawus on seal alati niisugune, teate ifegi. .

Kuid minul oli fiiski õnne. Minu Jumal küll! Sniimesed sõitfid minu enese nähes ühisriikideft sinna — wärsked inimesed, ja nõdal hiljem oli kõi juba walmis!

Kui mitte haigus wõi raudtee ära ei häwita, fiis teewad röömlid elule ifkagi otfa. Kord kaotafin ma ahiu-kütja, konduktoril ja teede-inspektoril (ta sõitis meie seltsis Duranini, et seal oma pruudiga totku saada) aga lõitafid röömlid pead otfaft ära, mida nad fiis päraftpoole keppide otfas pidulikult ringi kandfid. Mina aga lamafin, nagu hiir, kabe jala kõrguse sõehuniku all. Tenderit peal — lamafin päewa ja õõ, kuni hädaoht kadunud oli.

Jah, minul oli õnne.

Noh, ja nüüd kuulake. Kord wiifin ma wedurit ilma waguniteta alla Umatosse, mis Quitoft penifoormat 30 eemal on. Ahjukütjaks oli mul Sat Manners. Oli imeilus aprilliku õõ, tuuledõhtugi polnud tunda, ja hiiglakuu säras just Cheamborazzo mäetipu kohal.

Ma seadfin mehanismuse juure Sati, ife aga jain meidi tulaftama. Korraga pani ta tormafi nii tugewaste peale, et ma wedurilt peaaegu wälja pidin lendama.

„Mis pagan. . .“ pidin ma juba kätatama, kui korrage midagi roobaste wahel filmafin. See oli keegi Indiani neiü, ja Sat oli kõigest paarikümme jala temaft eemal tormafi peale pannud, sõit aga läks seeford otse allamäge.

See oli pika kaswuga tüdruk, kuiwetu ja paendum, mustade, pikkade, tahapoole allarippuwate juušttega, ja ta seifis seal weduri poole wäljasirutatud kättega, nagu tahaks ta paluda: „Pidage ometi kinni, kuulete teie!“

„Nii on jah mõnus küll wedurit kinni pidada!“ urifefin ma Sati pihta, seejuures wedurilt maha ronides. Ma pöörasin otseteed tüdruku poole ja — mis teie arwate? Sa pigiftas filmad tugewaste kinni ja wärikses — seda wõis kuupaištel selgeste näha. Ja üleni alašti oli ta.

„Mis see tähendab?“ küüsin ma, muidugi mitte kõige lahlemalt. Wärisedes awas ta filmad. Aga mis filmad need olid! Suured, mustad ja ilusad olid nad. Ta ei paistnudki nii inetu välja, see tüdruk itka. . .

„Mis pärast pidasid ja masina kinni?“ küüsin ma Hispania teele. Ei mingit vastust! Ta vaatas minu peale, siis puhkiva weduri peale, ja puhkes korraga nutma — ja see pole Indiani naissterahwa kohta sugugi nii harilik asi.

„Kui sa ennast ainult niivõisi, nagu sa praegu oled, näidata soovid,“ hoiatasin ma teda spiggoti-murratus, „siis satud sa weduri rataste all, ja ma pean ühes oma abilistega neid pool päeva sinu jäänustest puhastama.“

Ma nägin, et ta minu sõnadest aru sai, kuigi ta ainult pead raputas ja suudki lahti ei teinud. Aga kirewase päralt, ilus oli ta tüll!

„Noh, tule“, sõnastin ma talle, „ja roni peale, aga teine forb, kui sa sõita soovid, ära pea kunagi wedurit jaamade wahel kinni.“

Ta tuli mulle järele, aga kui ma trepile astusin ja teda peale tahtsin tõsta — ei olnud teda enam kufagil. Ja mitte kui kufagil! Igalpool paljad kiwid, roobaste wahel aga puhas ja tühi. . . Seal aga filmasin ma korraga tüdrukut jällegi: ta oli enese weduri kaitsewõrgu wästu surunud. Kui me nüüd weduri kätme olesime pannud, oles ta jalamaid ülesõidetud olnud.

See oli lihtsalt kas narrimine wõi meeletus. Wahest tahtis ta enesetapmisega oma elule lõppu teha? Ma haaran tal käest kinni ja tõstsin ta jalule — siiski õige lahkusetalt. Ja ta tuli minuga kaasa, nagu ei oles midagi juhtunudki. Eided, need teawad alati, millal meesterahwas naljatamise lõpetab!

Ma lütkasin tema weduri puttakatesse, panin ta enese kõrwa istuma, Sati aga seadisin mehhanismu juure. Nii sõitfin ma Amatori. Terwel sõidu-ajal ei teinud ta korragi suud lahti; waewalt oli aga wedur seisma jäänud, kui ta trepilt alla hüppas ja oma teed läks. Noh, Sumalale tänu, sain õige hõlpsaste lahti.

Aga järgmisel hommilul, kui me weduri peale ronisime, et tosin platwormiga Quitasse tagasi sõita, oli ta juba weduriputtakates ja wotas meid; ja päewawalgel paistis ta weel ilusam välja, kui wõsel.

„Oho! Ta tahab teie tütreks hakata!“ hirwitas Sat. Ja see oli õige tõenäitlik. Kui me selle paigani olime sõitnud, kust me ta peale olime wõtnud, pidasin ma rongi kinni, et ta maha wõiks minna; seal aga langes ta põlwili, wõttis kättega minu jalge ümber kinni ja hakkas minu saabaste peale nutma. Mida wõisin ma seal teha?

„Nüüd jääb ta teie majahoidjaks,“ hirwitas Sat, „teie pääfiste tal ju elu. . .“

„Ei, fina pääfistid tema elu,“ ütlen mina.

„Ükskõik, tema aga arwab, et teie“, sõnab Sat, „ja nüüd on ta teie oma. Kas teie siis siinseid kombeid ei tunne?“

Selgus, et filmapilgul, mil rong Quito jaamaesisel peatas, tegi ta sedasama, mis ei'agi — kadus jäljetalt, nagu oles ta maa alla wajuunud. Selgus aga, et mitte jäädawalt.

Rõju jõudes panin ma maitswa lõunasõogi, mille minu kõõgitüdruk — ta oli pooleni walge ja pooleni indianlane ja nimeks oli tal Palome — walmistanud, nahka ja lätsin kõõki, ja leidfin seal — sellesama alatu Indiani tüdrukul! Ta tundis enese nagu kodus olewat, ja kui ma häält tõstsin, asus Palome tema poole ja teatas, et kui see ära läheb, siis ta tema ära läheb.

Noh, ma andsin alla. Oli sunnitud alla andma. Kuigi wana Palome seletas, et Wama talle majapidamise juures häbaste tarwiline olewat (seda ei olnud ta tööpoolest aga sugugi mitte), siiski ei annud ta selle kohta, mis ta nii wäga tüdruku poole hoidis, mingisugust seletust. Aga noh, Wama oli õige rahulik o'ewus ega folgendanud kunagi jalgu. Mõne aja pärast hakkasin ma aru saama, et ta midagi kardab. Ma püüdsin Palomelt wälja uurida, mis asi waest tütarlast erutas, kuid wanamoor wangutas

Greekamaal. Weniselose walitfufe poolt organiseeritud uue Greeka polgu lipu sisseõnnistamine. („Sphere“ päewapildi järele).

ainult pead, ja tegi seejuures nii hirmsa näo, nagu tahaksid sadatuhat turadit meile külastäitu teha.

Ja ükskord tuligi Wamale küllaline. Ma olin parajaste sõidust tulnud ja istusin Wama seltsis, kui korraga tema filmades weidrat ilmet märkasin. Ma pööcasin ümber. Ilse peal seisis Indiani noormees. Ta oli Wamaga peaaegu ühtnagu, ainult noorem ja saledam. Tüdruk wiis tema kõõki, ja seal istusid nad pimeduse kätteõudmiseni. Noormees käis sel nädalal weel forb seal, aga mind ei juhtunud seekord kodus olewat. Kui ma aga tagasi pöörasin, ulatas Palome mulle suure kullapanga, mille Wama noortmeest oli lastnud tuua. Kullapant kaalus oma last naela ja tema wäärtus ulatas üle 500 dollari. Palome seletas, et see Wama poolt mulle tasuta ülespidamise eest on.

Peale pikemat waheaega tuli teine küllaline. Meie istusime parajaste tule ees, kui ta tuli — pikk, kuitetu, hallijuukseline ja kottanokka meeldetuletawa ninaga indianlane. Ta astus koputamata sisse. Wama karjatas ja langes minu ette põlwili maha.

Minut aega waatasid nad üksteise peale — ja see minut näis pikk, nagu terve igawik, olewat. Esimesena kõneles Palome, — nähtawaste tema murratus, sest wanamees wastas talle. Palomet wärisefid põlweid, ja ta wingerdas tema ees, nagu loer. Ja see sündis minu majas! Ma olesin indianlase wälja wisanud, kui ta mitte nii wana poleks olnud!

Kõik see kestis õige kaua, ja wiimaks pööras wanamees Wama poole küsimisega. Tüdruk punastas ja kohmetas ära, ja wastas talle üheainufese sõnaga ning eitawa pealiigutusega. Selle peale pööras ta ümber ja läks minema. Wiististe oli Wama talle „ei“ ütelnud.

Ütt aega peale seda hoidis Wama ennast minust eemale, nagu oles ta mind kartnud, ja saatis aja kõõgis

Jaan Lulla,
Kalmere tr.
Tegewas sõjawäes.

M. L. Kopli,
Saapsalu.
Tegewas sõjawäes.

Friidi Djaweer,
Tallinnast.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Kroll,
Tartumaalt.
Tegewas sõjawäes.

Aleks. Lulla,
Kalmere tr.
8. detf. 1914. langenud.

mööda. Kuid aeg-ajalt hakkas ta jälle tubades käima. Ta jäi endistviisi arats, aga ei pööranud kunagi minu pealt oma filmi ära, neid suuri, musti filmi. . .

Siis aga juhtus korraga, et ma Wisconsinist kirja sain, milles teatati, et minu tädi Ellice ära surnud ja oma talu minule pärandanud olla. Siljem selgus, et terve pärandus wõlgade kustutamise ja advokatide tasu peale ära tulunud, kuid esialgul ei teadnud ma seda muudugi mitte ja tegin ettevalmistusi kodumaale purjetamiseks.

Minu otsus sünnitas Da'omele meelehärma, Wama aga pani ta otse nutma. „Ära sõida! Ära sõida!“ nii laulis ta päewad otsa. Kuigi kahenaeline kullapank mind Wamaga rohkem tegemist sundis tegema, siiski jäin ma oma otsuse juure kindlaks.

„Ihkel õel, kui me tule ees istufime, tegi Wama esimest korda otseseid juttu.“

„Ära sõida!“ ütles ta mulle. „Kui sa ära ei sõida, näitan ma sulle paita, kust minu wend selle kullapanga wõttis.“

„Silja,“ ütlen mina. Sa seletan talle ära — mis päraft.

Selle peale lausub Wama: „Kui sa paigale jääd, näitan ma sulle kõige suuremat kullapanka, kõigi teiste kullapankade ifa.“

„Kui suur ta on?“ küsin mina. „Minu suurune?“

Wama hakkas naerima.

„Suurem, kui sina; palju, palju suurem.“

Ma avaldasin talle oma uskmatusi, tema aga jäi oma juure kindlaks ja tõendas, et ta kullapanka oma enese filmidega olla näinud, ja ta Palome afus tema poole. Palome ise ei olla seda kullapanka näinud, sest et ta ainult poo eni indianlane on, — see aga olewat suguharu saladus, kuid kuulnud olewat ta temast küll.

Noh, ma andsin järele. Tädi Ellice talu läbi sain ma nii jõukaks, et ma raudtee teenistuse maha wõisin jätta, kuid siiski mitte sedawõrd rikkaks, et rahale selga pöörata.

„Sa tuled minuga kaasa,“ sõnas Wama mulle. „Rahke nädala päraft oleme meie kõige kullaga tagasi.“

„Siis wõtame káru, ehk koguni mitu káru kaasa,“ panin mina ette, kuid Wama ei tahtnud seda kuulda wõtta, ja Palome ütles et tal õigus olewat. Indianlased wõiwat meid kinni wõtta.

Meie asufime luuwalgel õel teele. Käifime õseti, päewal aga hoidfime endid peidus. Wama ei lastnud ifegi tuld üles wõtta. Mida kõrgemale meie jõufime, seda enam hakkas lumi meile muret sünnitama. Südrul tundis teradasi hästi, aga kuigi me aega ei wiitnud, siiski jõufime meie sinna alles nädal hiljem.

Illeüldifelt pidafin ma meeles, misfugufes sihis me liikufime, sest mul oli kompass kaafas, ja muud pole selleks ta tarwisti, sest et mäetipp kõige tee majakaks on.

Õfimine on wõimata, sest terwes ilmas ei ole teisti niifugast mäetippu olemas.

Mäe otsa on raske ronida, niifugust inimest aga, kes

feda koguni õsel suudaks teha, pole olemasgi. Meie pidime seda päewal tegema ja jõufime kõige kõrgemasse tippu alles peale päikse loojaminekut. Tipp oli file, nagu piljard, ja lumest täieste paljas. Wama ütles, et alati sed tuuled selle siit minema pühfivat.

Tuul puhus ta seelord, ja ma sain peapõõritife. Ma olin sunnitud natufefeks ajaks pitali heitma. Warsti tõufin ma aga üles ja waatafin ringi, ei näinud aga kullast mitte jälgegi. Ma ütlesin seda Wamale, tema aga hakkas naerma ja käsi plaksutama. Ma sain wahapeal weel ägedama peapõõritife, ja olin sunnitud suure kiwi peal istet wõtma.

„No noh,“ ütlesin ma, kui juba weidi toibunud olin, „jätá rumaluste tegemine ja üttele, kus see sinu kullapank on.“

„Sa on praegu sulle lähemal, kui mina seda kunagi saan olema,“ ütles ta, ja tema suured filmad muntuwad korraga nutraks. „Teie, walged, olete kõik niifugused. Teie armastate kulda, ja naisterahwastel ei ole teie filmis wahematti wäärtust.“

Ma ei ütelnud selle peale midagi, Wama tõrjus ife oma nukruse eemale ja hakkas uueste ifsitama ning rumalust kõnelema.

„Kudas ta sulle meeldib?“ küfif ta.

„Mis asi?“

„Kullapank ifka, mille peal sa istud!“

Ma targafin nagu kuuma pliida pealt üles. Aga see oli ainult kiwi. Ma wihastafin. Seal andis Wama mulle kirwe ja käskis mind lõhtuda, ja kui ma kiwi pihta hoopifi hakkafin andma, lendafid kollased sádemed laiali. See oli tuld!

Ta oli ainult ifefugufe wárwí, laki- wõi asfaltikorra kaetud, ja wahemalt kümme jalga pikk ning wiis jalga lai. Waadate õige . . .

Jones tõmmas taskust árawõitatud paberitükifese fífse máhitud kullatükifese wálja, mis ofalt halli wárwíga oli kaetud.

„Ma lõin selle kirwehoobiga lohti ja jõufin ta waevalt tasku pista, kui korraga paremalt poolt kirumine kõttis. Waatan tagasi ja näen: seal seisab seefama kottaninaga kuiwetanud wanamees, kes lord meie juures käib. Sa tema selfifis kolmkümmend indianlast.“

Wama heitis maha ja hakkas huluma, mina aga sõnafin talle:

„Tõufe üles ja ära mine nendega tüüfisse — minu päraft.“

„Ei, ei!“ hüüdis ta. „See on surm. Sumalaga, kalim jõber!“

„Siis tõufe üles ja astu minu poole!“

Ta seda ta tegi. Ta oli nagu kurat, — seal mäeharjal, terve ilma kohal — hammustas ja küünistas, nagu päris kass! Ra mina ei lastnud aega taduma minna, kuigi mul käes ainult kirwes oli. Neid oli aga liig palju ja enne, kui ma sellest arugi sain, anti mulle tugew hoop wástu pead. Rafuge, náete fífifamas . . .

Allef. Ahen,
Saaremaalt. Saawatub.
Kobus parandusel.

Riidu Laus,
Saaremaalt.
Kaardiväes.

August Käär,
Ratveresi.
Lendurite komandos.

Ewald Randmer,
Tallinnast.
Lendurite komandos.

Albert Kald,
Kuresaarest.
Lendurite komandos.

Rui ma jälle meelemärgusele tuln, nägin ma Wamat. Sa lamas kullapanga peal. Tema kohal seisis kottaninaga wanamees ja ümises midagi enese ette. Käes oli tal tiivist nuga, mina aga ei suutnud oma käsi liigutada — mitte ainult sellepärast, et liig nõrk, olin, vaid ka sellepärast, et mind kinni hoiti. Ja nii võis see liwinuga talisamatalt Wama südamesse tungida. Mind nad aga selle au ofalitse ei teinud, et nad minu endi püha kivi peal ära oleksid surmanud. Nad wiistaksid minu lihtsalt kallust alla, ja see oli kõik.

Uga warestele sõõgits ma siiski ei jäänud. Ma mäletan kuupäevast ülejuutatud mäeharju sel filmapilgul, mil mind wiiesaja jala kõrguselt alla wiisati. Uga alla ma ei lemanud, sest ma kullusin tohe lumega täidetud jägawasse kaljulõhestikku. Rui ma meelemärgusele tuln — mitu tundi hiljem, sest et päike kõrgel taewas seisis — nägin ma, et ma lumest koopas lamasin. Oletsin ma mõne jala võrra paremale või pahemale poole kullunud, siis oletsin ma kahtlemata juba surnud olnud. Ma olin otse ime läbi pääsenud.

Uga see läts mul õige kallist maksma. Terwelt tabel aastal ja veel kauem ei mäletanud ma, mis minuga sündinud oli. Ma mäletasin ainult seda, et ma Jules Jones olin, ja teadsin, et ma Nebrasasasse sõitnud ja oma Saara naisets olin wõtnud, aga seda ma ei teadnud, mis wahelpeal oli sündinud.

Korraga aga leiab Saara minu kasti selle kullatüki ja paneb ta mulle pihtu — minule, kes isegi seda ei mäletanud, et ta Australias või Equadoris oli olnud. Noh, ma weeretasin kullatükki sõrmede wahel ringi; seal aga ralkatas mul korraga peas midagi, ja ma mäletasin jälle kõik. Uga siiski mitte kõik, vaid ainult selle filmapilguni, mil ma lund mööda kaljulõhest, kuhu ma kullunud olin, wälja roomasin. Mis aga peale seda oli sündinud, sellest polnud mul wahematti aimu. Rui Saara mulle ütles, et ta minu naine olewat, ei tahtnud ma seda uskuda. Ules siis, kui õpetaja ise mulle seda kinnitanud oli, jõudsin ma selgusele, et see ilta tõeste nii oli.

Siis astusin ma Sat Mannarfiga kirjawahetusesse — ta tema oli elusse jäänud, kuigi ta Equadori raudteel ametis oli. Tema kirjutas mulle, et ta kord, kui ta warajaste weduriga sõidu peal olnud, mind roobaste wahel roomama näinud. Ma ei olla sugugi inimeselaadi olnud, kirjutas ta. Siis rawitseti mind Duitas ja Palome hoolitset minu eest, kuni mind wiimaks lõpulikult nõrgameelset tunnustati ja raudtee tulul Nebrasasasse toimetati. . .

Jones waitis. Läts mitu minutit mööda, enne kui ma küsida julgusin:

„Uga kudäs see hiigla kullapant siis sinna mäeharjale oli sattunud? Oli see mõni taewast kullunud meteorolit?“

„Mitte midagi sellesarnast. Indianlased olid ta lihtsalt sinna toonud!“

„Uga kudäs nad ometi nii raske panga nii kõrgele suutsid toimetada?“ hüüdsin ma imestanult.

„See ei olnud igatahes kuigi raske!“ wastas Jones. „Mina ise murdsin niisamuti selle mõistatuse kallal hulk aega pead, ja jõudsin wiimaks ometi selgusele. Nad ei olnudki teda sinna toonud.“

„Uga te ise ütlesite ju praegu, et nad tema sinna olid toonud!“

„Nad tõiwad ja ei toonud ta mitte!“ wastas Jones kahemõtteliselt. „Nad tõid ta osade wiisi, tükkide kaupa, ühes.“

„Sa ootas niikaua, kuni minu näost wiimaks märkas, et ma asjast aru olin saanud, ja kõneles siis edasi:“

„ . . . Ja sulataksid ta siis kokku . . . Nagu te teate, tulid efinesed hispanlased kellegi Pizarro eestwõttel Equadorisse. See oli harilik rööwliste falk. Nad lätsid läbi maa, nagu kark, ja panid kõik — olid need indianlased või kariloomad — nahka. Waadake, Indianlastel oli rohkesti kulda. Noh, ja mis hispanlastest veel üle jäi, selle wiisid elussejäänud indianlased ligipääsemata mäeharjale ja sulataksid ta seal ühete pangaks kokku. Ja seal ta nüüd seisab, nagu puutumata pühadus, ja ootab, ja ootab, — ootab, wõib olla, mind . . . ja teid . . . Ah?“

Ärewad päewad. . .

Helsingis, 2., 3. ja 4. märtsil.

Sõnnikul 2. märtsil ärkasime harilikul wiisil üles, ainult wahimadrused teadsid rääkida, et laewastiku ülemjuhataja wõsel mööda laewasi ringisõitust teinud. Nimelt see pani meid wahel mõtlema. Mis pära? Seda juba keegi ei teadnud, aga ärewad jutud pealinnast poolt ei wafinud sugugi. Oli kuulda, nagu peaks seal kõik wabrikud seisma ja töölised nõudwat leiba, sõjamehed olewat juba tööliste poole löönud, olla palju weriseid kokkupõrkamisi olnud, palju majasi lõhutud, tulekahjusid jne. Rui palju tött kõige selle taga seisis, meie veel ei teadnud, sest ajalehti ja kirjasi meie enam laewa ei saanud. Et mul pealelõunat waba aeg ja laewateenistusest prii olin, läksin ta maale jalutama. Meri oli veel kinni, nõnda et käisime mööda jääd sadamasse. Sadamastal märkasime tohe siin ja seal madruseid nokka pidi koos olewat, oli kuulda, et palutakse kõiki siinwäelisi koosolekule, linnast wälja, kalsustikku. Rohe Helsingi linna taga algab kaljuline mägesik. Madruseid woolas sinna igast laewast kokku, ligi tuhande mehe ümber. Olid ka mõned ohwitserid. Rõnet pidas keegi madrus, mis laewast, seda näha ei wõinud, sest mütti lint oli ümberpööratud. Seletas pikalt ja laialt, mis juba pealinnas on ära olnud ja mis veel tulema peab, millega ja mille wastu meil nüüd valmistada on ja mis meil wõita ehk kaotada on. Rõne lõppes järgmiste sõnadega: „Dodate ühehõnise päewa hommikut, kell seitse.“ Sellest kõigest kätti laewas teistele selfimeestele teada anda. Peale selle lahusime. Rõned, keda asi rohkem huvitas, lätsid tohe laewa, teised jäid veel linna. Dõ läts rahulikkust mööda. Järgmise päewa lõuna ajal oli juba poiste

meeleolu päris ärew. — Et ka veel paastupäew oli ja lõunaks kuulud seenejupp, löid iga mees lussila saapafäärde ja jäid ootama. Koh: anti sellest wanemale ohwitserile teada, et komando ei wõta lõunat, mille peale see ka koke kõõgi juure ilmus ja esimene, kes silma alla puutus, supi järele saatis. Paljud lastusid tühja kõhuga lõunalaualt. Ohtupoolikult ei juhtunud ka midagi. Peale õhtusöögi, nagu seda enamaltki oli juhtunud, hakati elawaid pilta näitama — komando meeleolu tõstmiseks. Esimene ja teine waatus läks rahulitult mööda, aga kolmanda waatus ajal hakkasid juba apparadi tuled kustuma, keegi kustus neid ühendusest välja. Ka wisati ülemiselt tekit, mööda treppi, eluruumise, kus pilta näidati, raste rauast paadi üles-tõmbamise plokk alla, pärast veel teine. Keegi ei teadnud, mis see tähendab ehl mis pärast. Paljud teadsivad, et hommiku kell seitse tuleb midagi oodata, aga nüüd oli alles õhtu. Minuti wiie pärast jooksid kari madrusteid hurra karjumisega trepist alla, kes ülewal tekil olid olnud ja tähele pannud, mis teiste laewade peal sünnib. Nendega ühinesivad teised, ja siis jäid treppidest üles. Wanematelt liinilaewadelt paistis juba mastidest punased tuled ja anti signaali, et liinilaew D. pealt oli tulunud nendega ühine-ma, ja veel, et ristlaja. M., kes Petrogradis seisis, palub abi. Rostus ka püüspautusi, mis minutit wiis kaunis äge oli, kuuldus ka hurra karjumist. Seda nähes, hakkasid ka meie poisid karjuma: „punane tuli masti.“ Signaali, alamohwitser, kustus paar madrusti selleks illa peale, ja warsti helgendas ka meie laewamastist punane tulu, ristlajate brigadi ülema juhataja lipuga kõrwuti. Meile järgnesid koke teised ristlajad, siis veel teised wä-hemad laewad, mis sadamas seisid. Poole tunni jooksul olid kõik sadamas seiswate laewade mastid punaste tule-dega kaunistatud. Peale selle kui wäiksemad laewad pu-nased tuled üles tõmmanud, hakkas ka sadamast äge püü-paukude kõla kostma, isegi kuulipilduja töötas paaril korral. Kuhu eht mida lasti, meie muidugi ei teadnud. Pärast-poole lasti ka veel kusagilt laewalt kaks suurtüki pauku. Ühest kui teisest laewast kuuludus hoolisti hurra karjumist, peeti kõneci, tsitati. Et laewad sadamas kaunis ligistiku seisawad, jooksid madrusted laewade wahel, midagi teada andes, ehl järele pärides. Ühest laewast tulid sõnumed, et ohwitserid kinni panna, neilt sõjariistad ära wõtta, mitte ühtegi maale lasta. Püüsid ja, kui tarwis, siis ka suurtükiid walmis hoida. Laewa alleshooldmine madruste walitsuse alla wõtta. Suurtükiid lastemoona keldrite juure wahid panna j.n.e. Teistest anti jälle teada, kui palju surma on saanud, mispärast ja teada. Umbes pooleöö ajal waliti laewakomandode poolt mehi välja, pandi sõja-riistu ja saadeti laewastiku ülemjuhataja juure. Sõ läks siis nõndawiisi kaunis rahulitult mööda. Komando ei maganud sel õffel peaaegu ügugi. Kõwendati laewawah-tide hulla j.n.e. Hommikul olime jällegi walmis, et wastu wõtta mis tuleb. Ilm juhtus ka sel päewal nii tormiline ja tuuline olemat, keerutas lund üles nõnda et ei wõinudki filmi lasti teha. Umbes kell kaheksa ajal hommikul ilmusid kindlusest soldatid, kes õhtul veel oma punase tule üles olid tõmmanud. Mööda minnes ühinesivad nendega merewägi, ja nüüd sammusime linna. Teistelt laewadelt mööda minnes, kutsuti teisi hurra karjumisega ühinema, ja nõnda wajas see mitmetuhandeline sõjawäeliste parw linna poole, ifta endid teistega ühendades. Sadamasuus seiswa wangimaja usfed olid ka juba lahti ja wängid wäljas. Sadamast keerati üle turuplatssi wassali poole, kuhu kõik pidime kottu koguma. See ei läinud veel nii fergeste, turuplatssil algas lastmine. Kelle poolt sel ajal tuld anti, jäi teadmataks. Kõik jooksid laiali, niibasti sõjawägi kui linnaelanikud. Nägin paari niifugust soldatit: seisab ja lafeb õhku kuul kuuli järele, asja ees ega teist taga. Enne kui püüsi käest ära tõmmasin, ei jätanud ta lastmist järele. Saawata ega surma ei saanud küll keegi. ainult ühe wäikse tütarlapse ja wanaeide ajasid laiali jooksimisel pitaki, kes mõned haawad sai. Lastmine jäi warsti järele ja nüüd sammusime siis uueste wassali poole, kuhu juba kaunis hull oli kottu kogunud. Raugelt ja kõr-

gelt wassali kivitrepilt paistis suur laewalipp ühes teiste punaste lippudega filma. Kella kümnest hakkasid juba laewadest terwed komandod, ohwitseridega eesotsas, ilmuma, punased linnid rinnas. Punaste lippudega ehitud automobilid kihutasid praäkfudes kiirelt sadamast wassali-platssile ja tagasi. Nendega weeti ohwitseri kohale. Oli see siis meie mees ehl ei, sin tehti see selget ja toime-tati südamefunnistuse järele. Ka sin ei läinud aeg wa-gusalt mööda, algas jällegi lastmine. Kuulu järele esimese paugu oli lastnud keegi ohwitseri mundris ifti wassali wastas olemast hoteli aknast. Siin sündis juba midagi, mida ei oleks pidanud juhtuma. Salawägi pani kui hall laene põgenema, ühes oma kuulipildujaga, mis neil ühes oli. See oli juba hõbistaw, lii pool jäi siiski kohale ja wiimaks tulid ka arad tagasi. Koke wõeti hotel läbi-waatomise alla, kust õllepudeliste tagant kaheksa kuldpagu-nidega herrat välja toodi. Kuli rongi oodata ligemale kuus tundi, millega riigiwolitsofu liikmed Roditschew ja Stobelew pidid tulema, ja kella kolme ajaks tulidki. Peeti jälle nende, madruste ja soldatite poolt kõneci, kus ära-näidata püüti, kes meie nüüd olime ja mis edasi peame tegema. Peale kõnet hakkasid komandod muusikatooride saatel tagasi laewadele pöörama. Laewadest korralikudes ridades ja punaste lippudega mööda marsšides, wõtsidwad meid jälle laewas olemat felttimehed hurra karjumisega wastu ja pildusivad mütsi üle ääre meie auts. Nõnda-sama tegid ka soomlased, kui uulitsaid mööda sadama poole marsšifime. Kõigil olid ka punased roosid ja linnid rinnas. Laewas muutus nüüd elu korraga lahtemaks ja wallalisemaks. Ülemaid nagu ei olekski enam laewas olnud. Päewa pärast saime ka juba teada, kui palju teadagi langenud on ja kes. Ligilähidalt oli kõiki kottu pooleteist sada hinge. Kõige selle rewolutsiooni ajal walitses laewadel ja maal täielik lord, kõik sündis järgimööda ja korrapärast, midagi korratumat teguwiisi ei tulnud ilmiks. Et ka linnas kõik endisesse seisutorda jääts, saadeti sõja-riistus mehi maale lorida alal hoidma, mis ka suurepära-liselt sündis. Järgmisel päewal liikus jälle tramwai, wab-rikud töötasid ja kauplused olid lahti. Midagi kõigewähe-matti purustamist ega wägivalda kõige selle aja jooksul ette ei tulnud. Üle õõ oli elu jälle wanades roobastes, nõnda et palju arugi ei saanud. Ja nüüd: nagu liitkad nii lähed, on igapäewane asi.

Р. Масляков.

Sõjameeste terwitused.

Terwitame sõjawäljalt omakseid, tuttawaid ja kõiki kodumaa neidust uue wabadusega ja soowime rutulist edenemist. Palume kodumaa neiust, kellel see mitte wäga tüli-taw ei ole, kirjutage meile ja saatke ajalehti ja ajakirjasi, sellega muudate meie kurwemaid ilmapiilusi. Wasilli Ktte, Saaremaalt; Ludwig Kruunwalt, Tartust.

Дѣйствующая армія 13. Сиб. стр. полкъ Вьючная пулеметная команда Максима. Василій Ебе.

Dmas asjas.

Wiimasel ajal on mõnel pool, nagu tellijate kirjades näha, lehti posti peal kaduma läinud. Süüdi selles ei ole mitte meie, kes me igakord lehed korralikult posti peale anname, ja süüdlast peats tellija küll oma lähedusest otsima. Arusaamatuste eest hoidmises oleme walmis puuduwa lehe ajemele uut saatma, niipalju kui meil neid tagawaraks juhtub olemat.

Kõige austusega

Meie Matši talitus.

Meie Matši järgmine (149.) sõjanummer ilmub 24. juunil.

Kloostri saladused.*)

Kanasupp tee asemel.

Palwetades ja wagaduses saatsid Aleksandro-Newski kloostri wennad paastuaega mööda.

Munkade nägudelt paistis tõsine mure. Kõige ilma patud wõtsid nad eneste peale.

Ra munkade toit oli seks ajaks muutunud: maitsev, rammus kalasupp, suurepäraline koha-kala tartulitega ja turkidega, ja jõhwiika kile.

See „wilets“ paastutoit tegi sõunud mungad laiskadeks, rõhututeks.

„Oh minu Jumal ja Walitseja, ära anna mulle laiskuse waimu!“ ohtasid kurwalt kloostrimungad, ja, et mõteid lahendada ja maapealseist asjust loobuda, lätsid wäsinud ja toredat paastutoitu maitsnud mungad oma kambritesse, et paar tundi mungategudest puhata.

Kui see hea lõunaroog, mis harilikul elanikul kättesaamatu, isegi noorematele munkadele ei meeldinud, kas maksab siis rääkida, kuidas paastu üle kloostri aristokraatia nurises.

Wanemad wennad, kes toredate ja mitmeseliste roogadega harjunud, tõid oma kambritesse lõunajõogi ainult filmatirjaks.

Preester-munkadel oli paastu ajal suuremalt jaolt oma toit.

Niisugustel kordadel tõid kloostriteenijad jõggist jõõki preester-munkade kambritesse kinnistes nõudes.

Kuid mõnikord tarwitasid mungad ka lõbusat kawalust. Näituseks, toodi pärast kloostri paastu-jõwmaega warandusehoidja kambritesse kaks teemasinat.

„Kas teie, isatene, tõeste nii palju teed joote?“ küsib mungalt tema tuttawad.

See naeratas ja kutsus neid teed maitsema.

„Mul on tee kanast,“ ütles isatene, filmi pilgutades.

„Kuidas nõnda kanast?“

„Lihtsalt,“ wastas rahulit isa. „Paastutoit teeb mu nõrgaks . . . Noh, ja ma jään lihatoitu. Aga et usurändajate ja vähemate kloostriwendade seas kahtlus ei tõuseks, siis käisin ma kotta kanasuppi mitte kastrulites, waid teemasinates teeta. Nõnda on see ka kohasem ja lihtsam, meile, munkadele.“

Ja tõeste oli ühes teemasinas raswane kanasupp riisiga, aga teises — tõige tenam wein.

„Kus tee on, isatene?“

„Seeb, seda ma ei armasta,“ wastas naerdes „waga“.

„Mõjub südame peale ja waimule ei tee ta midagi rõemu. Teine asi kuum wein.“

Püha „austataw“ laegas.

Harilikult oli kõigil kloostrimunkadel kambrites, mis kolmest-neljast hästi möbleritud tubadest koos, üks palwetoaiks.

Selle toa nurgas seisis kolmenurgeline, pühakujudega lapp.

Pealtnäha ei awaldanud see laegas oma põlewa lambiga mingisugust kahtlust. Kuid mungad teadsid, et see laegas mitte ülli püha ei ole, waid nendele ka wäga austataw.

Laetal on kaks ukselest. Esimene awas klaasi, mis kujul tahma eest kaitset, aga teine uksekene, pühakujude taga, awas puhweti.

Ja teate, mis laela teise ukse taga peitus. Siin olid „palwetajate“ annetused ja enese walmistused: liikõbrid, wiinad, pomerantsid j. t. Siin seisis ka isearalisel kohal „atssisina“ wiina pudelid.

Mitte asjata ei loonud mungad „pühade“ ja warjatud wiinade ja „wodkade“ pärast omale algupäralist kõnelisewiifti:

„Isa Porfiri, wala mulle kustumatat.“

„Mul, isatene, ei põle oma lampki . . . Wilgub . . . Oli on lõpul.“

*) Algus w. M. M. nr. 146.

Waesed naisterahwad.

Rodanlasetitar (pathetiliselt): „Waesed naisterahwad! Kui raste on neil toreduse wastu wõidelda! Mitte ainuisti üleliigset kübarat ei tohi tellida!“

„Sina, isa, waata waheseina taha . . . Nägin täna, kuidas sinu austajanna — Jumal andku talle õnne! — sinu jaoks igasuguseid „õlfi“ ostis. Suure korwitäie tõi kloostrisse.“

Isa Porfiri naeratas ja awas oma „austatawa“ laela, mõttis sealt „ksetwertnoi“ ja walas sõbrale tubli klaasitäie.

Preester-mungad elasid sõbralikult. Kui kloostri warawad lultu pandi, hakkasid wennad järgemööda „winditama.“ Laelad awati. Pühade kujude näod pöörati seina poole, ja nende asemel waatasid kaarta mängiwate munkade peale lehatad pudelid ja tarahwinid wiinade ja weinidega.

Seda jookide hulka walgustas püha lambikese ühetasane roheline eht roosakas walgus.

Kloostri pidu.

Kuigi wennad ütskawal päewal ja wõsel jõid ja purjutasid, kuigi mõned mungad endid meelemärluse kaotamiseni täis laltusid, päris joomapidu algas alles kloostri pühäl, 30. augustil.

Siin ei warjanud klooster, mis temas tehtakse. Siin näitas ta ise, kuidas munt priisjata wõib ja misugused abinõud kloostriks on, kui palwetajaid-wendasi wõderustada tahab.

Runi karstuse sisseeadmiseni muretses klooster selleks

pühaks wendadele 10 pange põletatud wiina, 30 pange õlut, lauale pandi puubalised talad, praetud kanapoeegade mäed, jne., mille tõttu kloostris lauad raskesti all olse ägasid.

Sel päewal jõid wennad pöörafelt. Ühes nendega praasfids palwetajad ja palwetajannad, — ja kloostrist sai meelit täielik tõrks.

Mitropolit aiab, mis sel pühäl awatud, korjasid wahid õhtul joobnuid muntasi ja pidutsema tulnud nunnasi ja palwetajaid jne., kes tihedalt imelikkudes seisangutes põdesastesse pugenenud.

Säbi, arusaamine kohast ja seisus unustati sel ajal kloostris koguni ära.

Ra mitropolitidi oma eluruumides polnud loqu parem. Seal lakkusid waimulitid, kodanikud ja riigimehed endid täis, jutustasid jämedaid anekdotisi ja poolturnult tanti neid wiimaks kloostrist koju.

Alfoni kloostris lõbutsejad.

Sinna kloostrisse kogub kaugetest ja lähedatest kloostriteft muntasi nagu parmuft.

Arusaadaw: pealinna on lõbusam elada, ja kloostris waljused nõrgendatud. Kuid suuremaks meelituseks on rahateenimise himu.

Selle sihi tätefaamifeks ei rehtenda mungad millegiga: nad mõllewad igasuguseid pühasi wälja, saadawad ritastesse majadesse muntasi-lugejaid furnute juu e, laulawad ja lüdawad.

Mõnikord korraldawad ifegi oma juures kloostrites walitid annetajate jaoks pidusõõkisi.

Niifuguste „hakkajate“ ja igapidi heldete muntade seas on esimene koht Ilue-Alfoni abikloostris wendadel.

Kaupmeeste naistele on kloostris mungad — olude järele — kord rahulitid ifad palwetajad, kord mungad-elfitajad, aga kaupmeestele — õige lihtsast — lõbutsejad-kaasjoojad.

Ra kellade helistamine on nendel muntadel ifeäraline, nagu lõõstiwad kellad ife:

„Terwe toop! Pool pange!“

„Lõbusad kloostriwennad!“

Joowad mungad heategijate-kaupmeestega ja, wiivitamata, toowad pitutuppa harmonitamängija kojamehe naabrimajast.

„Noh, sõber, katsu klawwisi! Riida Jumalat lauldes ja mängides.“

Ja kui waewalt häälitseb hele pill, keerlewad mungad niifuguses tantfus, et ainult tuued sahisewad!

Alga pärast pidu mindatse õõpalwete ja põlwile langetes, magawad mungad küüruutades nii kaua, kui muntküünalajüütaja „palwetajale“ külge puudutab ja sõnab:

„Et ärta, ifate, teenistus on lõppenud!“

Weel haruldafema pildi sellest, kuidas meie wagad ifad kloostrites elawad, annab meile Sergiewi kloostrer.

Sellesse kloostrisse määrati Aleksandro-Newskist ülemdiaton Parfeni, kes alalise lakkumise all kannatas.

Mitropolit Antoni ütles ifa Parfenile, teda linnatagufesse kloostrisse meelit parandama saates, õpetuseks:

„Seal on sul, ifate, ittagi wabam elu, ja pahandust on teistele ka wähem.“

Õht ülemdiaton küll ennast häbiatunud tundis olewat, fiisti andis ta alla.

Sergiewi wäitkloostris ifade eestujul murettes ifa Parfeni omale kohaliste leskede seast „kaastundliku austaja“, siis wahetas selle enam „kohafema“ iluduse wastu, oli palmetamises nõrk, kuid ka wiinajoomises tagasihoidlik.

Seal juhtus nii, et tema ilus armute tema teenijaga armuühendusesse astus.

Wihafeks sai karistatud ülemdiaton ja jõi hirmsaste. Ifa Parfeni joomine algas, nagu patuks, natuke enne kloostris suwepüha.

Kloostripühale kogus palju rahwast, sest ol ilus päit-sepaisteline ilm.

Ja kui pidu täies hoos oli, kui lõunane jumalateenistus mõõdas ja rahwas kloostris furnuaeda laiaki walgus, ilmus keset haudasi — täitsa alasti ifa Parfeni,

õhitud rahwas ehmatas sellest ootamata nähtusest, aga üleni joobnud ülemdiaton hakkas naisterahwaid taga ajama.

„Säda teile, elfitajad, ja hoorajad, kes te ainult liha-himu taga ajate ja muntasi elfitate!“ hüüdis kajakawalt „kurja täis“ ifa Parfeni.

Uppi ruttajatel wendadel, kes ka joobnud kloostris „kwasfist, läks suure waewaga korda paljast munka riidesse panna ja oma kambriisse wiia.

Emake sed-wõlausaldajad.

Renaks ilustuseks sellest, kuidas ennast nunned ülewal peawad, kes pealinna kloostrite heaks andeid korjama tulnud, wõib olla kolme aasta eest laialisaadetud teeldus naiskloostrite, et pralinna nunnesi kloostriteft saata ei tohi.

Reeldus ilmus selle tagajärjel, et eest-eisjannad kloostriteft ainult „agaramad“ wälja lastsid, kes 3—4 ku pärast tagastulles suuri summasi kaasa tõid.

Kuid palju raha ainuüfti ülestutsete ja mangumifega kottu koguda, polnud kerge asi.

Ja, ennate, nunned-korjajad olid walmis igasuguste „trikkide“ peale.

Erakteritesse siisse astudes, juhtusid need „noorufesed“ üftkutesse kabinetidesse, elfifid ühes joobnutega, jutustasid neile jämedaid peensufi nunnete elust, mille eest neid küllalt wõerustati ja peale selle lahkeid annetusi tehti.

Nõrkem wilunud korjajannadel olid teised abinõud korjamiste suurendamifeks.

Näituseks, mitmed nunned ilmusid peale selle, kui õõ Aleksandrowi ehk Alprafini turu kaupmeestega purjutamises mõõda olid saatnud, päewal nende turgudele ja andsid kaupmeestele, kelle raha nad õõfel läbi lüüa aitanud, nüüd raha laenuks kõrgete protsentidega. mer.

Mendest asiadest, mis näha ja kuulda.

Kingsep-meister Andrei lõi wiimase tikku tallasse.

„Ei — nii see ei lähe,“ sõnas ta. „Sellest ei tule head. Leeni — Leeni tule siia!“

Teisest toast astus utsele uniste filmadega ja kahus juustega neiu.

Sa aigutas.

„Kuule Leeni — nii see ei lähe. Sa tulid alles täna hommiku kell 3 koju?“

„Sa nüüd itta oled ka, ifa,“ ütles tütar. Seal tuli talle tugew aigutise hõrg peale.

„Kus sa käifid?“

„Kus siis nüüd käima peab. Öõ on nii walge — dieti ei saa aru, kus päew lõpeb ja õõ algab.“

„Seda ma ei luba,“ lausus kingsep-meister ja loopis wihafelt nahaserwi segamifi. „Ma tean — ja käifid madrusfega.“

„Madrusega?“

„Ira aja tagasi, tüdruk. Ma ife nägin.“

„Noh, kui nägid, mis siis on. Käifin korra.“

„Wõi korra. Rogu õõ!“

Kingsep oli wäga ärew ja turtas kogemata terawa naastlliga sõrme.

„Rogu õõ. Kus see õõ praegu on. Ega ju saa aru ühti, kust ta algab, wõi lõpeb.“

„See ei lähe. Seda ma ei luba.“

„Miks? Kas madrus inimene ei ole?“

Tütar waatas aineti ifa peale. Wist on wanate nüüd lõtsus, sest ta peab ju ometi ifamaa kaitsja wastu austust tundma.

„Seda ei ittle ma, ei ittle teegi, et ta inimene ei ole. Sa on sinu'e weel enam kui inimene. Liiga kardetaw.“

Tütar hakkas naerma.

„See natuke head, mis ma kroonumehele teha wõin — wiidan ta aega, kui ta siin kaugel igawuse kätte tahab surra. Sa olid ju ka oma ajal soldat ja siis — kui seal kottu said — noh?“

Sulefõda Tõnissoni ja Wilmfi wahel Partfi pärast.

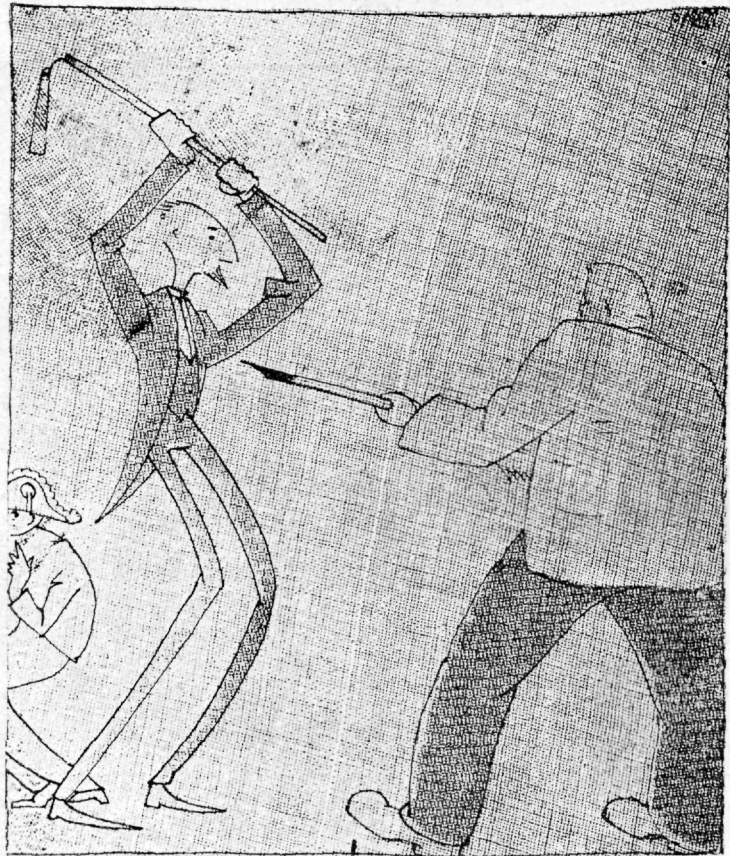
Tuligi! . .

Kui wares waagub katuksel,
Siis, nagu räägib rahwa keel,
On surma warsti oodata
Ses majas paha wõderana.

Meil wares waalus atna all.
„Üks meist wist küll on surma tall!“
Mul meelde tuli rahwa jutt
Ja meel läks ärdaks, kurgus nutt.
Kes sureb meie seast küll ära?
Kas mina? ema? wõi eht isa? . .
Et . . . Wares, ma ei usu sind, —
Sa oled wana petis lind. —
Küll aega läks ju oodates,
Kuid minus kartus suurenes.
Kas tuleb surm? Ja tõesti, —
Meil kärwas las: surm tuligi! . .

15. 4. 1917.

E. R.

Wilmfi: „Koot murka! Ainult mina ostan kõik need Eesti asjad ajada!“

Wanamehele tulid need aastad meelde ja nõidusidki mõned kenad tunnid filmade ette. Aga ometi — seda ei wõinud itkagi lubada. Siin pidi südame kõwaks tegema.

„Ügu mis on, aga seda ma ei luba. See, mis mul oli — on ammu möödas. Ma tean ju küll. Sa wiidad seni ta aega, kuni ennasti enam uulitsal näidata ei tohi. Kes siis ta aega wiidab? See on ju õige, et õõ praegu lühike on, aga sinu jaoks madrusel on ta itkagi pikk küll. Sa ei tea, ei saa aru, kust päew lõpeb ja õõ algab. Aga on weel palju teisa asju, millest sa aru ei saa, kust nad algawad. Seda pea meeles — rumal tüdruk, ja ära kola mitte enam madruselga ringi. Mine nüüd!“

Ringsep Andrei haaras wees ligunenud nahatüki ja hakkas seda hullupõõraselt kolkima.

„Mis turat,“ ütles ta sealjuures endamiisi. „On palju asju, mille algus see rumal tüdruk ei tea — mis aga pärast itka wälja tuleb. Ja siis jookse ja otsti, kus need ämmaemandad elutsuwad. Kallist raha maksa ja palu — see ei mahu hingesse. Nad ostawad omale majasi ja kruntisi — meie rahaga. Oi, oi — need madrused — küll te' meile — tütarde isadele — peawalu teete.“

Warsti andis ta tagasi ja, enese üle waadates, sõnas ta: „Mis sa teed — mehed kui werstapostid. Tõmmawad tüdrukut kui liimiga külge.“

Sõtul oli Leeni kadunud ja kirjatähete, mis ta lauale jätanud, lausus nii:

„Kui sa, isa, mind sellepärast peatsid nuhtlema, et oma madruselga läksin, siis uputan enese ülemiste järwe ära. Siis on see sulle suureks teotuseks.“

Sseenest mõista, et asja nii kaugele, kõige vähemalt ülemiste järweni, kust Tallinn loju oma sõõgi- ja joogiwee saab, kudagi ei wõinud lasta minna.

Ja ringsep-meister And ei klopis nahka ja tütar läis walges kleidis nagu Isfanda ingel toreda madrusel kõrwal.

Nad ei teadnud, kust päew lõppeb ja õõ algas ja nad ei teadnud paljustki muust. Ainult siis sai see kõik Leenile selgeks, kui ta koputas argelt utsele, mille ümargusele siidile oli kirjutatud „A m m a e m a n d.“

Meie miilits uurib praegu kangeste seda järele, mis küll praegusel ajal dieti ta ülesannete hulka peats käima — see tähendab, mis pärast ta on õige ametisse pandud.

Kõigepealt nõuab rasket mõistuse pingutamist küsimuse lahendamine: kas peab miilitsamees ühe toha peal seisima, wõi peab ta kõndima.

Selle küsimuse wastamiseks on mitu koosolekut peetud, selle peale katsutud rahwamajanduslikest, juridilistest, poliitilistest, sotsialistest jne. seisukohast wastata, aga wastused ei ole suutnud siiski kõiki rahuldada. Sulewitius kuulutatakse kolm auhinda wälja, mis need saawad, kes kõige parema wastuse annawad: Rudas peab Tallinna miilits olema — kas toha peal seisima wõi kõndima. Nende kahe wahelmisi tegewust: kõhuli lamamist, selja peal sirutamist, maja müüri wastu toetamist jne. wõidakse ta selle juures arwesse wõtta.

Edasi on see üks raskematest küsimustest: mis peab siis miilits tegema, kui keegi teatab, et kurjategijad on

Meie miilits.

Radriorus läts miilitsionäride-gümnaasistide käes rewolwer lahsti. Kuul riivas jalutajaid. Ajalehtedest.

Meil kilulinnos miilitsistid
On gorodstoikad, gümnaasistid.

Nad ikka põmmutawad wahwast,
Märklauaks tarwitawad rahwast...
Gladiator.

siise tunginud. Kõhe sinna joosta — see ei käi wist miilitsi auga kokku. Juba wanast ajast saati on niisugune waade maksen: Mida rohkem lased ennast paluda, kutsuda, mida lauem lased enese järele oodata, seda suurem on ka su au.

Ja teiseks — mis peab see miilits siis dige kuritegevuse kohale minemagi. See on ju kindel, et hea ei ole uudishimuliselt oma nina igale poole ligi toppida, sest find ennast wõidakse lergeste asja hulka mässida.

Ja niisuguste asjadega kimbatufesse sattuda, ei ole ilmasi hea.

Igatahes on mõislikum siis minna, kui juba tuul ja wihm kõik jäljed on maa taha teinud ja julge wõid olla, et mitte midagi enam ei näe.

Wäga huvitaw on järgmine küsimine miilitsi elus:

Mis peab miilits siis tegema, kui ta näeb uulitsal kaks isikut — ütleme näitufeks woorimees ja sõitja — tülitsewad.

Niisugusel puhul ei wõi juba miilits ennast ilmarast, nagu see aastate jooksul kindlaks kujunenud, kudagi eraldada.

Rõige parem on, kui miilits niisugusel puhul eemalt waatama jääb ja kuulab, kudast aga igasugused sabadega sõnad õhus lendawad.

Nii seisawad tülitsejate juures kummed teised isikud ja kuulawad pealt.

Parem kui miilits ka selle korra järele elab, mis ilmas on ära proowitud ja hea leituo olemat.

Weel midagi.

Kui nüüd keegi õs ajal äkitselt kusagil hüüab! „miilits — miilits!“

Mis siis teha.

On kaks teed: Jookse sinna, kust hüüd tuleb, wõi mine lihtsalt kõrwale ja tee nii, nagu ei oleks sa midagi kuulnud.

Kudas teha?

Parem on — mine kõrwale — see on itka hea. Efiteks ei wõi sa teada — wõib olla, tahetakse find nii ninapidi wedada ja, kas teate — kudast see inimest pahandab, kui seda teada saab. Ja teiseks — wõib seda keegi teada, mis seal wõib ees olla. Eht ongi midagi wiirastuse taolist, mis inimesele wõiks kanaanaha ihu peale ajada.

Ütleilbse ei ole hea nina igale poole wähele toppida.

Parem juba niisugustest asjadest eemale hoida — seda ütletki igaihe loomulik mõistus.

Ja mis peab näitufeks miilitsionär siis tegema, kui mässuritas niisugune julgunud on, et ta miilitsi kallale titub.

Selle küsimuse peale oletaks wäga raske koosta. Aga praktiliselt elu on selle juba ise lahendanud ja nüüd ei ole muud soovida, kui teised tehku niisama.

Ja see oletaks?

Sõnum oli ajalehtedes, et ühes suuremas linnas wõrukaelad miilitsionäri kallale tippunud ja mehe tugewaste wastu müüri pigistanud. Seal hüüdnud miilitsionär kõigest hingest: „Kardowoi! Kardowoi!“

Ja selles sõrumis ei olnud mitte ülewäl, et see abinõu ei aitanud.

Ragu näete, on meie miilitsil palju elulisi küsimusi, mille ära otsustamise kallal ta praegu libedaste ametis.

Meie linnas on üks uus kirjanduse felt, mille nimi „Seura.“

Selle felti pea eesmärt on naiste suudlemiste kultiveerimine, „momendi“ ja Läti kompositsionis.

Rõrge eesmärt waimustab. Ka „Seura“ musude kultiveerimine on naiste juures kõige wastuwõtlikumat pinda leidnud.

„Minu naine“ kõneles neil päiwil herra Pakspüüks, „andis oma musu ühes riidest lahtiwõtmisega „Seurale“ wälja loofimiselt.

Osteti elawalt. Wõis rõdemustada, sest asi läheb kõige kulturalise asja toetamiselt.

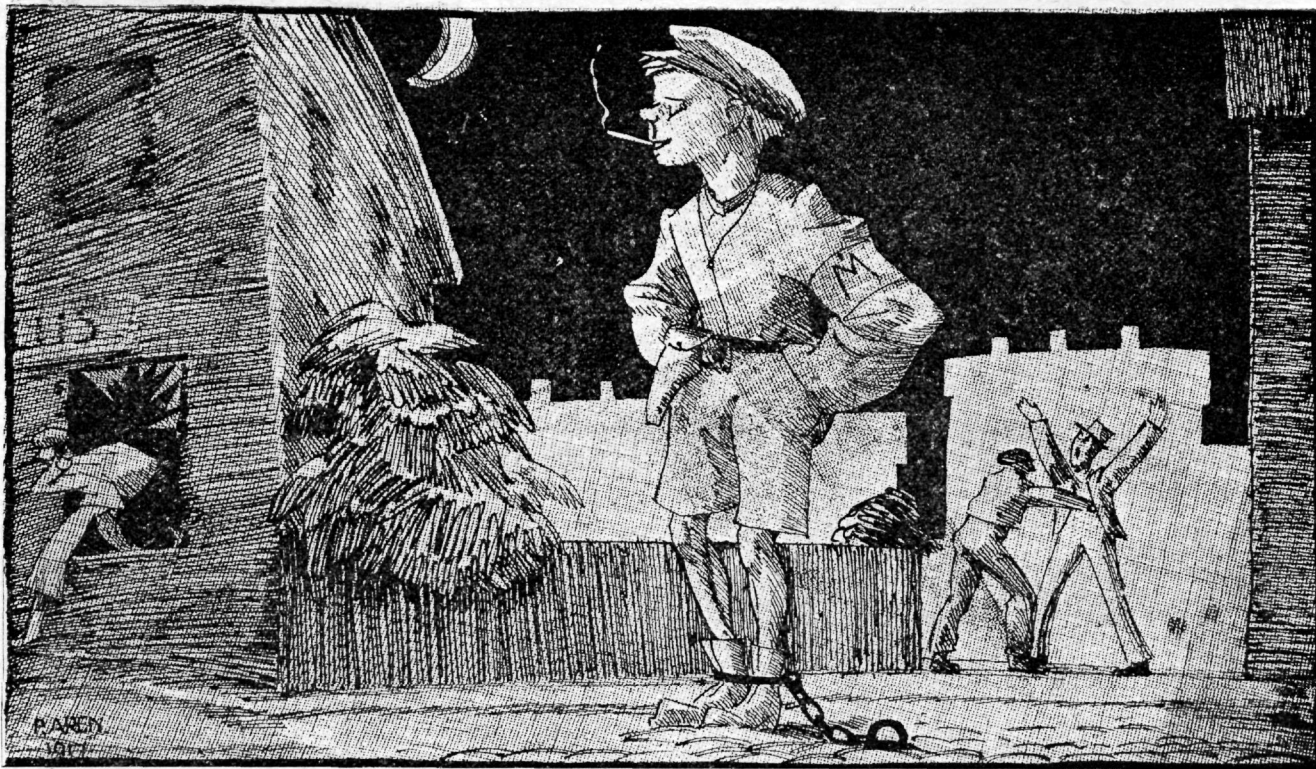
Loos maksis kolm rubla. Nārune sandi kopikas, aga „Seura“ pidas demokratiliselt põhjusmõttest kinni, et kõik ringlõnnad ligi pääfetsid.

Aga sellest ajast peale on mu naisele üks imelik omadus külge jäänud. Ta jagab nüüd teistele mususi ka ilma loofimata wälja.

Ma nagu ei oletaks sellega rahul olemat ja tegin talle hiljuti selle kohta märkusi. On ju ta nii, sest ma ei leia seda mitte, et need teised musud, mis ta ilma loofimata annab, ka „Seura“ kasutaks lähewad.

Tallinna miilits kindlatel kohtadel.

Õnneka raskendas ta see tarvilisel korral miilitsionäride leidmist suureste, et neil kindlaid kohti ei olnud. Nüüd on need juba paar nädalat käes . . . (Mõistetekest).

Miilitsionär ei tohi paigast liikuda.

„Sa ei pea neid mitte nii ohtralt wälja jagama,“ ütlesin talle.

„Aga teate, mis ta wastab.“

„Sa ütled nõnda :“

„Armas mees, sa ei tunne neid asju. See on küll tõsi, et nendest teistest musudest, mis ma ilma loosimata annan, küll „Seura“ otskohast kasu ei saa, aga laudsel lähewad need itka kõil ta tassasse.“

„Kudas nii?“ imestasin ma. „Seura“ tassasse!“

„Waata, „Seura“ tahab sügisel 2000 musu riidest lahti wõtmisega wälja loosida. Ma panen ise üksi 50 tükki neid loosi peale. Ometi on ju waja nii hulga looside ostjaid ette walmistada. Ja seda teen ma wäga otstarbekohaselt, kui neid nüüd ilma loosimata wälja jagan ja nii mehi ostmisele meelitan, ja awatlen.“

Ma ei saanud muidugi selle wastu woielda, ohtasin ainult : „Tee nii wõdi na, tee mis iganes tahad, kõit lähew itkagi, „Seura“ kasuks.“

Rõks.

„Keiser, usf ja isamaa.“

(Pilditefede minewitust.)

1. Usf.

Upris palju tšöb sai teha, uinuda nüüd tahtis teha. Kiriku seks mindi waitfekt, kuulati seal kahepaitfekt.

Pastor kantfeks kãratfeks, puistatfeks okas-fõnu, nagu kuri mãratfeks, wõttis une mõnu.

„Oh sinu pergo werawa nael, siin sinu magama wief!“

Oh sinu koradi pastla pael, kas nii læed taiwafel tiel? Olega pühad, nii üt'ema ma : keiser, usf ja isamaa.“

2. Keiser.

Wallamajasfe peab tõtma, riigifalsa wastu wõtma. Sealt ta tuleb, kiwer peas, ise puha rauga eas.

Juba sõimab, kõrgatab wõera keele peal, juba hirmfalt ahwardab, wãrifeb ta heal.

Keda sõimab? Keda laimab? Keda ära peletab? Wallatwanem paha aimab. Tõlt fiis talle seletab :

„Tsaari pilt ei ole ifista, nãe, seal on ju muuha musta. Silmapill ta puhtaks küüri, kui ei sau, fiis nõwõi üüri. Meeles peate pidama : Keiser, usf ja isamaa.“

3. Isamaa.

Mitt ei ette aanud rinna, Mitt ei tahtnud sõtta minna. Datu peal ju oli kõpp, kirwega löi — ära näpp.

Noomis ifa, sõneles :

„Es sa ole miis!“

Nuttis ema, kõneles :

„Kuri o su fiis. O ju sinu plüha kohus isamaa eest olla õhus. — kãtti iis jo laulfi ma : keiser usf ja isamaa.“

Mitt, see wastatfeks wihaga :

„Oles mu ifal maa, miisf falfsa pea fiis orjama?“

4. Lõpp.

Kuidas see tuli ja kuidas to oli, et riitlit kirik nüüd ajab kofku oma kofli? Et seintelt on wõdetud piltide paar, kellest üks oli Saana ja teine isaar?

Ja maad?

Di, latalt, nii palju kui külwata saad.

Oh.

Näituseplatsil „Wabaduse“ aias.

„Mis sa, kurat, leelutad, nagu ei teaks, et siin „Wabaduse“ aed on!“

Rahwameelne, piltidega
: : ilustatud ajakiri : :

„Meie Mats“

Tellimiste vastuwõtmine II pooleaasta peale awatud.

Ajakirjas ilmuwad paremate kirjanikkude põnewad romanid ja uudisjutud, Eesti sõjameeste kirjad, pildid ja laulud. Waba sõna meie paremate naljahammaste sule alt, halastamata wõitlus kirjas ja pilkepiltides meie wabaduse waenlastega, liialasu wõtjatega ja korratuste sünnitajatega. Paljastused endiste hirmuwalitsejate, kloostrite j. t. elust.

Tellimise hind: kättesaamisel aastas 5 r. 50 k., 6 kuu eest 3 r., 3 kuu eest 1 r. 60 k. Toimetusest ise ära wiies: aastas 4 r. 50 k., 6 kuu eest 2 r. 30 k., 3 kuu eest 1 r. 30 k. Ilmub iga laupäew. Adressi muutmise eest 10 kop. Adressi muutmisel ja tellimise uuendamisel palume seniist adressi nr. teatada.

Ainult tellijad wõiwad kindlad olla, et nad iga numri saawad. Üksikniiugil lõpeb lehtede tagawara tihti ruttu otsa ja paljud jääwad ilma. _____ Üksiku numri hind 20 kop.

Toimetus ja tallitus: Tallinnas, Harju ja Rüütli uulitsa nurgal nr. 46/18, „Teaduse“ raamatulaupluses.

Wastutaw toimetaja Jakob Soofa.

Wäljaandja J. Muni.

W. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOOL
AR